46. ԸՐԱԾԸՏ ԱՌԱՋԸՏ ԿՅԱ

Ընիս ա, չինիս մին հարուստ մարթ։ Էտ մարթին լավ հեյվընի յա ընիս, տափեր ա ընիս, վերչը հարուստ մարթ ա ընիս, ինքյն էլ մին շատ սկպոյ մարթ ա ընիս, հանց հըմարե, հինչ նոքյար վեր ընիս ա, ըտրանա կյենգատ ընելավ ըն շոռ կյաս։ Էտ մարթն ուրան նոքյարնուն հտխկըն էլ չի թամամ տաս, վեր քշեր-ցիրեկ էն ըն ընիս ուրան հետե չըրչըրվես։

Մին տարե սով ա ընգնես, ըտրա հեյվանը, պենը լոխ փուչընաս ա, տափերը ծեռքան ինքյ ըն ունես, թուղես լութ-մամայի։

Էտ մարթը միկա յա մնաս, թա պըլանա։

Մին օր եր ա կնաս, թա վեր ըստի քյիսիրացալ ըմ, էն ա մին լավ խոսկ օնիմ, տանիմ ծախիմ, պիրիմ ընդրանավ ապրիմ։ Եր ա կընաս քյնիս։

Շատ ա քյնիս, թա խրեգյ, էտ աստուծ կգյիդա, ըտրա առաչը տուս ա կյաս մին ծիավուր, թա՞.— Ախպեր, թո՞րն ը՞ս քյնիս։

— Քյնիս ըմ խոսկ ծախիմ։

— Հի՞նչ խոսկ ա, վեր ծխես ըս, գահե, քյըեզ հարկավեր կկյա։

Էտ մարթը ըսես ա.— Անկյին խոսկ ա, վեր մուշտարի տուս կյա, տլական ըմ։

Էտ ծիավուրը ըսես ա. — Դե վեր շատ ըս թարիփ ընես, յըես մին մուշտարի, ասե կյինը, ինքյ օնիմ։ Համ էլ ասե, տըեսնամ էտ հի՞նչ խոսկ ա։

Էտ քյրսըրացած մարթը, թա. «Ըրածըտ առաչըտ կյաց, խոսնս էս ա, հախկըն էլ վեց մանեթ ա։

Էտ ծիավուրը ըսես ա. — Հա, լավ խոսկ ա, խոսկըտ, ամմա հախկըտ թանդյ ա, ծեռքես ավալ — ախըր իրեքյ մանեթ փուլ կա, պեր ինձ տոր, յոր օնիմ։

Էտ մարթը ըսես ա. — Լավ, եր կալ։

Իրեք մանեթը յոր ա ունես, տոն կյաս։ Էն ծիավուրն էլ քյնիս ա տոն, թա. — Մին խոսկ ըմ սըվերալ, տանիմ տեսնամ, հիշտեղ հարկավեր կկյա, յըես էլ կխարշիմ։

Քյնիս ա մին մեծ քաղաք հըսնես, տըսնաս ժողովուրթը օրախ, քյեփըրնեն քյոք, ամմենը ուրանց կործեն։ Հրցընես ա, թա.— Ա՛ ժողովուրթ, ծըզանա մինին ըսկյի մին դարդ չօնե, վեր ըտի լոխ օրախ ըք։

Ըստահանք ըսես ըն. — Մեր թաքավերը հանց թաքավեր չի, վեր մըեզ յրա դարդ թողե, հինչըրնես ա պակաս, վեր օրախ չընինքյ։

Էտ եր ա կնաս, քյնիս ըտահանց թաքավերեն կոշտը, թա. — Թաքավերը ապրած կենա, հինչու անիս, առաչըտ կըկյա։ Թաքավերը դյիդաս ա թա, վեր երդյիրը ըոլլուղ ա պըհես, ընդրա դարդան ա ըտի ըսես։ Պիրիս ա, ըտրան լավ պադեվ տաս, վրեսկե տաս, թա հիրը սըերտըտ պեն օդե, եք. էտ մարթը օրախ-օրախ եր ա կնաս, քյնիս։

Մին քանե վրխտանը ետը մընէլ ա կյաս, թաքավերը մնէլ ա տեսը-տենը տաս, հրդե տինիս։ Մին օր ուդիս ա, թա կյա, սխտոր կերած ա ընիս, մըթկումը ըսես ա, վեր քյինիմ թաքավերեն կոշտը, պըրանաս վրետ կկյա։ Պիրիս ա պերանը մին լաչակ կպես, քյինիս։

Թաքավերեն նազիր-վազիրներան մինին կլոխը յոր չունես, վեր էտ մարթը կյաս ա։ Էտ վեզիրը ըսես ա. — Մին խտուրու խոսկու հետե, խե՞ պադեվ ա ընես էն փորմեն։ Ցրես հո՞ւնց անիմ, վեր ըտրա սպանիմ, էլ կյա վուչ։

Էտ մարթը վեր քյինիս ա, վազիրը քյինիս ա թաքավերեն կոշտը ըսես. — Թաքավերը ապրած կենա, էն մարթը վեր կյաս ա, խե՞ հըրցընես չը՞ս, ասիս. «Պերանըտ խե՞ կապալ ըս»։

Թաքավերը ըսես ա. — Դե, բալամ հի՞նչ հրրցնիմ, մարթ ա, բալի մին դարդ օնե, կապալ ա։

Վազիրը ըսես ա. — Թաքավերը ապրած կենա, էտ մարթը ըսես ա, վեր թաքավերեն պըրանան վեռ ա կյաս վեր քյինիս ըմ կոշտը, կըպես ըմ, հանցու վեռը դյիդամ վեչ։

Թաքավերը ուրան մթկըմը կզնըվես ա։ Էտ դոնումըն էլ էն

մարթը, վեր կյաս ա, թաքավերը խուսես չի։ Մին թոխտ ա կյիրիս, տաս ուրան, թա տար տոր մեր ղրսարեն։ Թոխտումը կյիրած ա ընիս, թա՝ «Հինչ մարթ կյա կոշտտ, սպանեմ»։

Էտ մարթը յոր ա ունես թոխտը, էլ մաչինը կըրթիս չի, թա հինչ ա կյրած։ Տուս ա կյաս, քյինիս, մղակումը էն վազիրին մին տղա յա ինիս, քսան արեկան։ Էտ տղան ըսես ա. — Էտ թոխտը ինձ տոր, յըես լհա քյինիս ըմ ղսարեն կոշտը, տանիմ ուրան տամ։ Թա վեր թայդի յըս, տու քյինի տոն։

Էտ մարթը էտ թոխտը տաս ա վազիրին տըղեն, ինքյը ըրխը-յին քյինիս ուրանց տոն։ Ամմա վազիրին տղան էտ թոխտը, վեր անես ա ղրսարեն տաս, ղասաբը դաստի փռնես ա, մուրթես։

Էքյսը էտ մարթը մըն էլ ա կյաս թաքավերեն կոշտը։

Թաքավերը մնաս ա ըրմացած, թա. — Պա էս խե՞ սաղ ա հալա։

Վազիրին ծեն ա տաս, հըրցնես, տսնաս սոքյ-շիվանը ընգած ընդրա տոնը, թա տղան մորթալ ըն։

Ետնան ամմեն հինչը վեր պըրղվիս ա, էն մարթը թաքավերեն ըսես ա. — Վեչինչ, թաքավերն ապրած կենա, ըրածտ առաչըտ ա եկալ։